

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ДАЙДЖЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ ВИПУСК № 2 (14), ПРОГРАМА «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»

Листопад 2015

ЗМІСТ

<i>Реалізовані заходи:</i>	2
<i>Моніторинг та адвокатування прав людини</i>	2
<i>Стратегічний судовий захист</i>	5
<i>Безкоштовна правова допомога</i>	11
<i>Навчання в сфері захисту та просування прав людини</i>	13
<i>Головні події в сфері прав людини:</i>	18

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Реалізовані заходи:

Моніторинг та адвокатування прав людини

Адвокаційна діяльність

Розпочалася публікація законопроектів зі змінами до законодавства, що стосується окупованих територій

Українська Гельсінська спілка з прав людини (далі – УГСПЛ) почала публікувати пакет законопроектів зі змінами до законодавства, що стосується окупованих територій АР Крим та міста Севастополя.

Так, 19 листопада на сайті УГСПЛ була оприлюднена **офіційна позиція УГСПЛ щодо Кримського питання**, в якій зазначено, що УГСПЛ розділяє міжнародно визнану позицію про нелегітимність так званого «референдуму» про приєднання Криму до Російської Федерації та про невизнання подальшої анексії Кримського півострова РФ.

УГСПЛ засуджує будь-які спроби легітимізувати приєднання Криму під виглядом волевиявлення населення та підкреслює, що так звана «загальна підтримка» населенням Криму невизнаного «референдуму» є продуктом інформаційної пропаганди РФ.

Детальніша інформація – за [посиланням](#).

Також були оприлюднені [пропозиції щодо змін до законодавства України з метою усунення дискримінаційних положень](#) та врегулювання прогалин у правовідносинах з державою осіб, що проживають на тимчасово окупованій території України.

Змінами пропонується:

- Врахувати висновки Консультативного висновку Міжнародного суду ООН від 21 червня 1971 щодо Юридичних наслідків для держав, що викликані триваючою присутністю Південної Африки в Намібії (Південно-Західна Африка) всупереч резолюції 276 (1970) Ради Безпеки, а саме: обов'язок офіційних органів та посадових осіб держави приймати документи, видані окупаційною владою, оскільки невизнання таких документів тягне за собою серйозні порушення або обмеження прав громадян.
- Започаткувати ведення обліку у відповідних реєстрах інформації з тимчасово окупованої території про встановлення, зміну, припинення певних юридичних фактів і правовідносин, статусу осіб (актів цивільного стану, стану нерухомого майна, земель). Ці заходи необхідні для розуміння ситуації з громадянами та майном в АРК і м. Севастополі, коли ці території повернуться під юрисдикцію України та для розроблення відповідних заходів щодо реінтеграції Кримського півострова.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Моніторинг та аналітична діяльність

Співпраця з університетом ім. Б. Грінченка

26 листопада відбулось укладення угоди про співробітництво між УГСПЛ та Київським університетом ім. Б. Грінченка. Співпраця буде відбуватися в освітній, науковій, інформаційно-аналітичній та інших сферах діяльності з питань, пов'язаних з проблемами прав людини, з метою популяризації демократичних цінностей, прав людини та механізмів їх захисту. Зокрема, передбачене проведення спільних наукових досліджень, розробка законопроектів, стажування студентів в УГСПЛ та організація різноманітних заходів. Також планується спільна участь у громадському моніторингу виконання Україною міжнародно-правових зобов'язань у сфері захисту прав людини та впровадження практичних програм надання юридичної допомоги та захисту постраждалим від порушень прав людини.

Свобода слова в зоні АТО

Експерти УГСПЛ підготували та презентували [тематичний звіт](#) з дотримання права на свободу слова в зоні АТО «Приглушені голоси: право на свободу слова в умовах збройного конфлікту на сході України».

Правозахисники стверджують, що діяльність журналістів на сході України обмежується як незаконними збройними угрупованнями, так і державними установами, які перешкоджають професійній діяльності працівників ЗМІ і піддають їхню інформацію цензурі. Крім того, непоодинокими є випадки нападу, побиття, незаконних арештів, тримання під вартою та навіть вбивства журналістів.

Альтернативні звіти до ООН

Здійснена підготовка в рамках Коаліції-УПО проміжного альтернативного звіту для [Універсального періодичного огляду](#) (УПО) до Комітету ООН з прав людини.

Презентовано та оприлюднено проміжний альтернативний звіт щодо виконання рекомендацій, наданих Комітетом ООН проти катувань за результатами розгляду шостої періодичної доповіді України. Експерти стверджують: *«Відсутність ефективного розслідування катувань та суворої відповідальності за вчинення катувань призводить до того, що ця проблема лишається актуальною в українському суспільстві. Більше того, не зважаючи на фактичне зменшення випадків катувань в міліції/поліції (з 980 тис. у 2001 році до 409 тис. у 2015 р.), стати жертвою тортур боїться кожен третій українець».*

Також у звіті йдеться про катування в зоні АТО: на підконтрольних незаконним збройним формуванням територіях відсутні будь-які засоби правового захисту прав людини. Так звані «уповноважені з прав людини» самопроголошених «ЛНР» чи «ДНР» займаються виключно обміном військовополонених. Одночасно, не зважаючи на наявність зазначених посад, на цих територіях відбуваються «народні суди» та виконуються смертні вироби.

Детальний опис головних причин катувань, які досі відбуваються в Україні, та рекомендації правозахисників для виправлення ситуації доступні [за посиланням](#).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Крим без правил: свобода пересування та вибору місця проживання. Аналітичний огляд правозахисників

На сайті УГСПЛ опубліковано аналітичний огляд «Крим без правил. Тематичний огляд ситуації з правами людини в умовах окупації» (російською мовою), підготовлений правозахисниками та незалежними експертами, який покликаний допомогти світовій спільноті, правозахисним організаціям, міжнародним і національним органам та структурам, а також усім бажаючим, розібратися в ситуації з правами людини в Криму.

[Перший випуск дайджесту](#) (російською мовою) присвячено свободі пересування та вибору місця проживання.

Моніторингові візити

- В період з 3 по 7 листопада [Програма Агентства США з міжнародного розвитку \(USAID\) «Права людини в дії»](#) здійснила моніторинговий візит «Моніторинг порушень прав людини мирних жителів міста Сватове внаслідок порушення правил зберігання боєприпасів».

Монітори УГСПЛ відвідали м. Сватове Луганської області для того, щоб опитати постраждалих внаслідок вибуху складів з боєприпасами та задокументувати реальні руйнування міської інфраструктури. Зі звітом за результатами візиту можна ознайомитися [за посиланням](#).

- 30 листопада розпочався моніторинговий візит до Маріуполя «Дотримання прав дитини на освіту в зоні АТО».

Обласний моніторинг діяльності місцевих органів влади щодо дотримання прав людини

В листопаді 2015 року Українською Гельсінською спілкою з прав людини спільно з Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини розпочата пілотна реалізація проекту із запровадження обласного моніторингу діяльності місцевих органів влади щодо дотримання прав людини в умовах децентралізації та виконання умов євроінтеграції. Для цього було здійснено низку спільних виїздів до Харківської області, а саме:

- 9-13 листопада – моніторинговий візит з метою вивчення стану дотримання права на доступ до публічної інформації у Харківській області.
- 10-12 листопада – моніторинговий візит «Вивчення стану дотримання прав дітей органами опіки та піклування».
- 16-18 листопада – моніторинговий візит «Вивчення стану дотримання прав внутрішньо переміщених осіб органами влади у Харківській області» .
- 17-21 листопада – моніторинговий візит «Дотримання законодавства про захист персональних даних внутрішньо переміщених осіб на території міста Харкова».

Візит став можливим завдяки Програмі Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії» та Проекту «Права Людини Понад Усе» за підтримки Уряду Канади через Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Заплановані заходи

- Підготовка тематичного звіту з проблем права на власність в зоні АТО
- Підготовка тематичного звіту з проблем права дітей на освіту в зоні АТО
- Підготовка та оприлюднення щорічної доповіді «Права людини в Україні-2015»
- Підготовка проміжного звіту з виконання Україною вимог Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, VI доповідь (2011)
- Підготовка проміжного звіту з виконання Україною вимог Європейської соціальної хартії

Стратегічний судовий захист

Стратегічні справи УГСПЛ

У листопаді Фондом стратегічних справ УГСПЛ було підтримано низку цікавих справ, зокрема:

Справа про порушення прав особи без громадянства

Мешканець м. Миколаїв-пан Генадій є особою без громадянства. Він переїхав до України ще у 1994 році на підставі паспорта громадянина Радянського союзу. Через декілька років паспорт в нього вкрали, а коли він звернувся по допомогу до правоохоронних органів, замість допомоги отримав три доби під вартою та тілесні ушкодження. Наразі пан Генадій проживає в Україні більше 20 років, але не має паспортних документів, а тому не може одружитися з коханою жінкою, відвідати сина, який живе закордоном, та навіть влаштуватися на роботу. Державна міграційна служба пояснює, що нічим допомогти не може, бо пан Генадій знаходиться в країні не на законних підставах, а законодавча процедура легалізації перебування в Україні відсутня. Відновити права особи взялися юристи громадської приймальні УГСПЛ у Миколаєві та Центру стратегічних справ УГСПЛ.

Справа про порушення права на доступ до інформації

Юристи Екологічно-гуманітарного об'єднання "Зелений Світ" та Центру стратегічних справ захищають екологічні права мешканців м. Чортків (Тернопільська обл.). Генеральний план міста було прийнято владою без проведення громадських слухань та екологічної експертизи, та навіть його правозахисники не можуть побачити. Через це наразі неможливо навіть створити парк у густо заселеному районі міста.

Справа про внутрішньо переміщену особу

Фондом було підтримано справу вимушено переміщеної особи, яка не може отримати належну їй за законом допомогу, бо населений пункт, з якого вона була вимушена виїхати, не внесений до переліку непідконтрольних Україні міст.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Ситуація з колоніями в зоні АТО

Неврегульованою залишається ситуація з колоніями, які розташовані на непідконтрольній Україні території. Так, мати засудженого, якій відбуває покарання у Краснолуцькій виправній колонії (Луганська обл.), не має змоги передати необхідні медикаменти та продукти для сина, який скаржиться на жахливі умови утримання та погане харчування. Юристи УГСПЛ звернулися до Уповноваженого ВР України з прав людини, та 17 листопада було отримано відповідь, що засудженого буде включено до списку для передачі на територію, підконтрольну органам України. На жаль, все ще велика частина засуджених перебуває на непідконтрольній території, процес передачі відбувається дуже повільно. Правозахисники неодноразово закликали до активізації даного процесу та вимагають негайного вирішення проблеми державними органами України.

Справа про порушення прав колишнього працівника пенітенціарної служби

Юристи Рівненської приймальні УГСПЛ та Центру стратегічних справ допомагають колишньому працівнику державної пенітенціарної служби України отримати свою законну пенсію. Навесні цього року Пенсійний фонд України припинив пенсійні виплати заявнику, посилаючись на те, що колонія, в якій він працював, не входить до структури державної пенітенціарної служби. Рішенням Рівненського районного суду було зобов'язано Пенсійний фонд відновити виплати та компенсувати несплачені суми пенсії. Однак, вказане рішення поки не вступило в силу та попереду в юристів новий раунд захисту прав людини в апеляційній інстанції.

Українські політичні в'язні в Росії

7 листопада 2015 року разом з Центром громадянських свобод організовано приїзд в Україну адвокатів в справах «Клих проти України та Росії» та «Карпюк проти України та Росії».

Мета візиту адвокатів Марини Дубровіної, Докки Іцлаєва та Іллі Новікова – участь в прес-конференції на тему [«Чеченська справа Клиха та Карпюка: прогнози адвокатів»](#)

та засіданні міжвідомчої робочої групи по справі в МЗС, де були присутні родичі незаконно ув'язнених на території РФ, їх адвокати в Україні, представники Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ та Міністерства закордонних справ України.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Справа про порушення права на мирні збори на окупованій території

13 листопада 2015 року при перегляді справи щодо подій 18 травня 2015 року Красноперекопський районний суд відмінив своє попереднє рішення щодо накладення штрафу на кримськотатарського активіста, учасника мітингу в селищі Воїнка. Нагадаємо, що 18 травня кримські татари кожного року відмічають день пам'яті жертв депортації кримських татар. У 2015 році в селищі Воїнка Красноперекопського району пройшов мітинг, дозвіл на який було видано місцевою окупаційною владою, але його учасників та організаторів все одно намагалися притягнути до відповідальності.

17 листопада 2015 року було подано скаргу до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) проти Російської Федерації за вказаними подіями, заявником в якій виступає організатор вказаного масового заходу. Місцеві кримські суди прийшли до висновку, що хоча мітинг і був дозволений, демонстрація плакатів під час публічного заходу є порушенням російського законодавства, і тому заявниця, як організатор публічного заходу, має бути відповідальною за це. Юристи переконані, що окупаційною владою було грубо порушено право заявниці на свободу зібрань.

Справа щодо загибелі 49 військовослужбовців

12 листопада 2015 року справа щодо загибелі 49 військово службовців внаслідок збиття на території «ЛНР» транспортного літака ІЛ-76 була передана до суду. Було визначено що справа, яка підтримується УГСПЛ, буде розглядатись судом в м. Павлоград Дніпропетровської області.

Справа про порушення права на справедливий суд

Ще одна скарга до Європейського суду була подана 17 листопада 2015 року проти України з посиланням на порушення нею своїх зобов'язань в частині доступу до суду. Заявниця відбуває покарання за рішенням суду другої інстанції на території України. У березні 2014 року нею було подано касаційну скаргу до Вищого спеціалізованого суду, яка й досі не розглянута через неможливість витребувати документи з Криму, де зберігалися матеріали справи. Правозахисники занепокоєні, що складається ситуація, коли суд касаційної інстанції фактично своїми діями затверджує вирок суду другої інстанції та ставить заявницю у ситуацію, коли вона мусить відбутися покарання призначене їй апеляційним судом.

Справа про вбивство гея

Суд над вбивцею гея, який наніс беззахисній жертві двадцять ударів ножом дійшов до фіналу: суддя Харківського районного суду призначив мінімальне покарання для агресора – 8 років.

Неповнолітній студент-гомофоб познайомився з жертвою в інтернеті та домовився про зустріч в неї вдома. А потім наніс численні удари ножом та викрав з квартири хлопця мобільний телефон. Вбивця ретельно планував та готувався до вчинення діяння, що, зазвичай, враховується судом як обтяжуюча обставина.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Проте, не цього разу. Приводом для м'якості судової системи стало «Відношення вбивці до вчиненого злочину, його ініціативи та мети для знайомства з потерпілим та кількості тілесних ушкоджень».

За словами Михайла Тарахало, директора Центру стратегічних справ: «Подібні мотиви для такого м'якого рішення просто шокують. Фактично суддя вказав, що якщо ти вбиваєш людину за ознакою ненависті до ЛГБТ спільноти, то можеш розраховувати на досить м'яке покарання. А якщо ти вбиваєш людину з якихось інших мотивів, то покарання може бути більш суворим. Виникає логічне запитання: у нас гомофоби працюють і в судовій системі?»

Щодо практики Європейського суду з прав людини, то варто зазначити, що вона протилежна практиці Харківського районного суду. ЄСПЛ констатує, що якщо є підстави вважати, що людина постраждала чи була вбита за мотивами ненависті, має відбуватися додаткове розслідування зазначених мотивів. Це надзвичайно важливо для боротьби з проявами ненависті до різноманітних груп у суспільстві.

Найближчим часом адвокат потерпілих Роман Ліхачов планує подати апеляційну скаргу.

Справа про порушення права на заборону рабства та примусової праці

26 листопада 2015 року юристами Центру стратегічних справ УГСПЛ було подано скаргу до ЄСПЛ проти України щодо порушення нею своїх зобов'язань за статтею 4 Конвенції про захист прав і основоположних свобод. Вказана стаття передбачає заборону рабства і примусової праці. В Україні все ще існує проблема примусення до праці ув'язнених без виплати їм заробітної плати. Відповідно до законодавства на безоплатній основі ув'язнені можуть бути залучені лише до робіт з благоустрою колоній та поліпшення житлово-побутових умов засуджених виключно в неробочий час і не більш як на дві години на день. Проте заявник працював по 10-15 годин кожного дня без вихідних впродовж чотирьох років.

Справа про перемогу пенсіонера над Ощадбанком

30 листопада 2015 року суд першої інстанції прийняв рішення на користь нашого клієнта пана Олексіва та зобов'язав Ощадбанк виплатити депозит та відсотки по ньому.

Нагадаємо, що минулого року до Львівської приймальної УГСПЛ звернулася літня людина з проханням про допомогу, адже проти неї було подано позов Ощадбанком. Як з'ясувалося, протягом багатьох років в одному з відділень Ощадбанку завідувача обкрадала клієнтів. Гроші, які мали кластися на депозитні рахунки клієнтів, проходили повз касу до кишені завідувачої. Банк протягом багатьох років цього не помічав, коли ж проти завідувачої ініціювали кримінальне провадження, представники банку, аби не повертати гроші клієнтам, звернулися до суду про визнання договорів нікчемними.

Юристи Центру правових і політичних досліджень «СІМ» та Центру стратегічних справ УГСПЛ більше року боролися з представниками Ощадбанку в судах. В решті решт, суд став на бік клієнта та зобов'язав банк повернути депозит та відсотки по ньому.

Однак Ощадбанк на цьому не зупиняється та обіцяє боротися допоки не відбере в літньої людини належні їй за законом та здобуті важкою працею гроші.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Зазначену стратегічну справу підтримано програмою [Агентства США з міжнародного розвитку \(USAID\) «Права людини в дії»](#).

Робота з громадськістю та інша діяльність

Допомога постраждалим внаслідок військових дій «Prisoners of War UA Project»

Юристи та волонтери УГСПЛ продовжують надавати правову допомогу особам, постраждалим внаслідок військових дій на сході країни (а саме, полоненим та їх родичам). Станом на сьогодні продовжується робота по 200 справах. За листопад було подано більше двадцяти скарг, а також доповнення до вже поданих скарг до ЄСПЛ.

Робота зі ЗМІ

26 листопада 2015 року директор Центру стратегічних справ УГСПЛ дав [інтерв'ю](#) журналістам Громадського радіо. Він розповідав про те, що за порушення права власності в Європейському суді можуть відповідати як Україна, так і Росія. Він також зазначив, що представники УГСПЛ самостійно вели справи відносно пошкодженого майна, створили пакет документів і роздали в приймальні УГСПЛ, щоб кожна людина могла отримати консультацію і пакет документів для подання позовів до ЄСПЛ. Нагадаємо, що приймальні УГСПЛ вже є більш ніж в двадцяти містах України.

- 27 листопада 2015 року на сайті інформаційної агенції «Голос Криму» вийшов [репортаж](#) про переслідування активістів на території окупованого кримського півострова за українську символіку. Експертом з питання правомірності дій окупаційної влади виступив юрист Центру стратегічних справ УГСПЛ.

Практичні поради людям, які втратили власність в зоні АТО

17 листопада 2015 року відбулася [прес-конференція](#) УГСПЛ на тему «Практичні поради людям, які втратили власність в зоні АТО».

Цей захід став [підведенням підсумків за проектом](#) щодо надання допомоги особам, майно яких було знищено та пошкоджено в наслідок військових дій на сході країни. Проведену роботу підтримано Програмою Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії» та Проектом «Права Людини Понад Усе» за підтримки Уряду Канади через Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD).

Аби отримати компенсацію за втрачене майно, правозахисники радять зробити три кроки:

- Звернутися до УГСПЛ за безкоштовною юридичною консультацією (приймальні діють в 20 регіонах України).
- Вичерпати всі засоби внутрішнього правового захисту.
- Звернутися до Європейського суду з прав людини. Юристи наголошують, що скарги мають подаватися проти двох країн: Росії та України.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Підвищення кваліфікації юристів Центру стратегічних судових справ

17 листопада 2015 року юристи УГСПЛ взяли участь у тренінгу «Міжнародний кримінальний суд та можливості участі громадського суспільства у його роботі», який було організовано громадською організацією «Global Rights Compliance». Тренінг проводили американські та британські юристи, які мають значний досвід діяльності у Міжнародному кримінальному суді (МКС). Програма тренінгу складалася з теоретичної та практичної частин, учасники дізналися про специфіку роботи МКС та можливості участі НГО у процесі вивчення та розслідування справ у МКС.

Матеріали на сайті Центру стратегічних справ, на які рекомендуємо звернути увагу

Центр стратегічних справ УГСПЛ у листопаді на своєму [сайті](#) опублікував ряд цікавих статей. Так, вийшли в світ ще дві статті з циклу «Історії успіху адвокатів», який було розпочато у серпні цього року:

- [Андрій Андросов](#) розповів про свій шлях від капітана другого рангу та командира торпедної бойової частини до правозахисника;
- адвокат [Тамара Мальована](#), яка співпрацює із центрами з надання безоплатної правової допомоги в місті Києві, розповіла, що мріяла стати юристом ще з дитинства.

Також пропонуємо звернути увагу на наступне:

- Чи порушує перехоплення телефонних розмов органами влади статтю 8 Конвенції? (справа «Мейманіс проти Латвії» ([Meimanis v. Latvia](#))).
- Чи порушує несумлінне розслідування владою скарг про відсутність медичної допомоги в місцях несвободи статтю 3 Конвенції? ([справа «Луньов проти України» \(Lunev v. Ukraine\)](#))).
- Порушення Росією статті 3 Конвенції у зв'язку з безпідставним триманням під вартою затриманих в ході розгону мітингу на Болотній Площі (справа «Ковязин та інші проти Росії» ([Kovyazin and Others v. Russia](#))).
- Чи є втручанням у презумпцію невинності використання судом щодо підсудного термінів «обвинувачений / засуджений» до винесення вироку? (справа «Дичина і Садак проти Туреччини» ([Dicle and Sadak v. Turkey](#))).
- Чи можуть значні терміни позбавлення волі, призначені заявникам, затриманим за участь в акції протесту біля пам'ятника Тараса Шевченка в Києві, порушувати статтю 11 Конвенції? ([справа «Карпюк та інші проти України» \(Karpyuk and Others v. Ukraine\)](#))).
- [Витрати на відновлення майна має компенсувати Україна.](#)
- [За незаконний арешт правозахисник отримає одразу дві компенсації.](#)
- Моніторинг невибіркового обстрілів, здійснений експертами УГСПЛ за підтримки Програми USAID «Права людини в дії» ([відеоролик-інфографіка](#)).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Заплановані дії

У листопаді 2015 року тривала підготовка звіту по розслідуванням, які проводяться на національному рівні щодо зниклих безвісти та загиблих в зоні АТО. Презентація звіту планується на **середину грудня 2015 року**.

Безкоштовна правова допомога

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги та проведення інформаційно-просвітніх заходів в галузі прав людини. Між приймальнями налагоджена комунікація, відповідно, за потреби, запит від громадян оперативно спрямовується належному юристу для ефективної допомоги.

В листопаді до приймалень звернулися 1 588 осіб. 987-ми з них була надана первинна юридична допомога, 294-м – допомога у складення процесуальних документів (позови, заяви, скарги). В основному, звертаються пенсіонери – 361 особа, безробітні – 129, ВПО – 237. Консультації надаються стосовно питань цивільного права – 324, права соціального захисту – 207, житлового права – 153. Скарги подаються на суди – 472, органи соціального захисту – 196, органи виконавчої влади – 135, адміністрації підприємств – 154.

В Маріуполі, Красноармійську та Кривому Розі за підтримки USAID відкрились юридичні приймальні УГСПЛ

В листопаді, реагуючи на нові виклики сьогодення, спричинені складною ситуацією на Сході України, УГСПЛ за підтримки програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії» відкрила додатково [три нові юридичні приймальні в містах](#), наближених до зони конфлікту – Маріуполі, Красноармійську та Кривому Розі.

«Забезпечення доступу до правосуддя через надання безкоштовної правової допомоги людям, які перебувають у кризовій ситуації, – основна мета роботи юристів громадських приймалень, що входять до мережі УГСПЛ. Відновлення порушених прав людей – кращий спосіб відновлення довіри в умовах сьогодення ситуації в країні» – коментує Наталя Козаренко, регіональний координатор мережі юридичних приймалень УГСПЛ.

За словами юристів приймалень, тематика звернень громадян різноманітна. Проте найактуальнішими залишаються питання, що стосуються визнання державою документів, виданих на непідконтрольній Україні території, отримання виплат, компенсації шкоди, завданої агресією сусідньої держави (знищене майно, отримані збитки, фізичні ушкодження та поранення, смерть близьких), відновлення документів, працевлаштування переміщених осіб, порушень права на працю тощо.

«Людей, які звертаються до нас по допомогу, найбільше хвилюють питання пенсійного забезпечення, отримання субсидій, питання, пов'язані з втратою майна, у зв'язку з військовими діями, або майна, що залишилось на непідконтрольній Україні території. І хоча ми розпочали свою роботу зовсім нещодавно, відвідувачів, які звертаються до нас за

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

первинною правовою допомогою, стає з кожним днем все більше» – зазначає Тетяна Самодерженкова, координатор громадської приймальні у Маріуполі.

Юристи приймалень також проводять документування обставин руйнування будинків та гибелі людей внаслідок проведення АТО. Отримані данні спрямовують до Центру стратегічних справ УГСПЛ для розробки механізмів подання позовів до Європейського суду з прав людини.

Юристи Хмельницької громадської приймальні УГСПЛ допомогли учаснику АТО

Учасник АТО потребував допомоги у отриманні виплат та компенсацій, на які мав право за законом. Розібравшись в ситуації, юрист приймальні підготувала заяву до Хмельницької міської ради та до облдержадміністрації на отримання матеріальної допомоги та запит щодо отримання земельних ділянок.

Успішна розв'язка не забарилася: через місяць надійшли відповіді. Було надано інформацію про земельні ділянки для будівництва індивідуального гаража, а з приводу земельної ділянки під будівництво жилого будинку – включено в чергу.

На думку юристів, великим досягненням у цій справі є також розгляд Хмельницькою обласною міською радою звернення щодо отримання матеріальної допомоги. Дане питання вже винесене на комісію виконавчого комітету Хмельницької міської ради з розгляду питань щодо надання одноразової грошової допомоги учасникам АТО та членам їх сімей.

Безоплатна правова допомога переселенцям з Криму та зони АТО

Нагадуємо, що юристи УГСПЛ **надають безоплатні юридичні консультації переселенцям з окупованого Криму та зони АТО** в Офісі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (вул. Інститутська, 21/8, станція метро Хрещатик, по понеділках та середах, з 14 до 19 години). Проект реалізується завдяки Ресурсному центру допомоги вимушеним переселенцям, офісу Уповноваженого ВРУ з прав людини та агенції Sida.

Телефони гарячої лінії Ресурсного центру у Києві: 044-364-3734 (міський), 095-377-7014 (МТС), 068-985-1800 (Kyivstar), 093-164-7885 (Life).

Інформаційно-просвітницькі матеріали

Пропонуємо ознайомитися з наступними матеріалами, які було підготовлено в рамках діяльності приймалень УГСПЛ:

- [Як отримати виплати на неповнолітніх дітей, що мають статус ВПО, за довіреністю](#)
- [В українки, яка народила в Криму, вимагають аналіз ДНК, щоб зареєструвати дитину у Львові](#)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Навчання в сфері захисту та просування прав людини

Освіта адвокатів прав людини

Четвертий семінар для адвокатів і юристів «Міжнародні стандарти прав людини та практика Європейського суду з прав людини у справах щодо заборони дискримінації»

В період з 30 жовтня по 1 листопада відбувся семінар для слухачів міжнародного курсу «Дистанційне навчання адвокатів правам людини» (проект «Міжнародне право в правозахисній діяльності» Мережі Домів прав людини).

19 його учасників отримали знання з питань щодо поняття дискримінації з точки зору міжнародного права прав людини, про поняття та ознаки дискримінації, поняття прямої та непрямой дискримінації. На прикладах кейсів з прямої та непрямой дискримінації мали можливість попрацювати з практичними прикладами та розібрати реальні ситуації щодо дискримінації. Ознайомилися з оглядом

міжнародних стандартів і національного законодавства за тематикою семінару.

Було відпрацьовано практичні навички роботи по фактах порушень ст. 14+ Європейської конвенції з прав людини (кейси Маркін проти Росії, Евейда та інші проти Об'єднаного королівства та інші). Самими учасниками було ініційовано проведення вечірнього факультативу, де вони мали змогу разом з експертами розібрати ситуації з практики своєї роботи на предмет наявності чи відсутності дискримінації.

Учасники семінару були проінформовані про можливості та форми співпраці з УГСПЛ, в тому числі, про можливості підтримки стратегічних судових справ, що перебувають в роботі. Деякі з них отримали консультації експертів по своїх поточних справах на національному рівні.

Захід відбувся за підтримки Програми USAID «Права людини в дії».

Міжнародна конференція «Імплементация гарантій правозахисної діяльності адвокатів прав людини»

Правозахисники та адвокати, які захищають права людини, стають об'єктами гонінь, погроз та переслідувань. Про це свідчать дані, отримані в результаті дослідження в Україні, Росії, Молдові, Азербайджані та Білорусі. Ситуація дедалі погіршується.

Як боротися з такими загрозливими тенденціями обговорювали в Києві на Міжнародній конференції «Імплементация гарантій правозахисної діяльності адвокатів прав людини» 20 листопада 2015 року. Метою заходу став пошук ефективних механізмів для захисту правозахисників.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

За словами Людмили Ульяшиної, менеджера програми Мережі Домів прав людини та одного з авторів звіту про ситуацію з адвокатами прав людини: «Коли адвокат захищає конкретну людину, він діє як в інтересах клієнта, так і в інтересах правосуддя. Він важливий елемент права на справедливий суд. Тому адвокати знаходяться під протекцією норм міжнародного права. Звіт, який ми представили, містить конкретні приклади того, що відбувається, якщо порушуються ці норми».

Детальніше – за [посиланням](#).

Для довідки. Конференцію організовано Фондом Домів прав людини (Норвегія) спільно з Київським Домом прав людини та Чернігівським Освітнім Домом прав людини в рамках проекту Мережі Домів прав людини «Міжнародне право для захисту громадських інтересів. Дистанційне навчання адвокатів правам людини». Проект реалізується з 2009 року в Азербайджані, Білорусі, Молдові, Росії та Україні. УГСПЛ виступає в якості національного проваджуючого партнера проекту.

Навчання у рамках проекту «Адвокація та підвищення спроможності Уряду у сфері міграції»

13 та 18 листопада 2015 року у м. Харків і Вінниця для фахівців головного управління та районних секторів Державної міграційної служби (ДМС) були проведені семінари «Застосування Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод у справах про видворення, екстрадицію та відмову в наданні захисту шукачам притулку». У програмі семінарів акцент було зроблено на понятті дискримінації з точки зору міжнародного права прав людини та запобіганні дискримінації, зокрема у сфері міграції.

Метою навчання співробітників ДМС було підвищення їхньої обізнаності та отримання ними навичок із застосування Конвенції в роботі зі справами про видворення, екстрадицію та відмову в наданні захисту шукачам притулку. Захід профінансовано Європейським Союзом за участі Верховного комісара ООН у справах біженців та міжнародної організації «ХАЙЕС».

Неформальна освіта для різних цільових аудиторій

Розвиток Національного превентивного механізму

Базові знання та навички щодо моніторингу місць несвободи отримали громадські активісти під час тренінгу з підготовки моніторів Національного превентивного механізму (НПМ), що відбувся 7-12 листопада в Освітньому домі прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів). Участь у заході взяла Уповноважена Верховної Ради України з прав людини Валерія Лутковська. Також до проведення тренінгу були залучені фахівці експертної ради з питань реалізації НПМ при

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

представникові Уповноваженого, фахівці Міжнародного фонду «Відродження» (МФВ), Місії ООН з прав людини, Асоціації незалежних моніторів, Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів, Центру інформації про права людини, Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

Тренінг з підготовки моніторів НПМ, організований Секретаріатом Уповноваженого ВРУ спільно з ОДПЛ-Чернігів та МФВ за підтримки Програми розвитку ООН в Україні.

Нові інструменти у роботі правозахисників та документаторів

23-28 листопада Програма USAID «Права людини в дії» провела тренінг для активістів та правозахисників, які діють у сфері фіксації порушень прав людини. Під час тренінгу учасники змогли підвищити рівень персональної захищеності в Інтернеті та застосовувати прості практичні поради для безпечної роботи. Окрім того, отримати практичні навички та знання, а також оволодіти додатковими інструментами, які можуть допомогти їм у вирішенні проблем особистої та організаційної безпеки.

Тренінг потребував активного включення учасників. В ньому використовувались техніки мозкового штурму, роботи в малих групах, розбору конкретних ситуацій, рольових ігор та дискусії. Активісти, які пройшли навчання, матимуть змогу опрацювання отриманих знань та інструментів під час моніторингових візитів та документування порушень прав людини.

Новий формат роботи Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини» – локальні тренінги від випусників

[Програма Агентства США з міжнародного розвитку \(USAID\) «Права людини в дії»](#) підтримала проведення 2-денних локальних семінарів для підтримки освітніх ініціатив та розвитку спроможностей випусників програми «Розуміємо права людини» (РПЛ).

Нова концепція роботи передбачає:

- Оголошення конкурсу серед випусників Програми для організації локального семінару/тренінгу.
- Вибір переможця на основі аналізу обґрунтованості потреб, сформованої цільової групи, актуальності обраної тематики навчання, готовності задіяти місцеві ресурси, залученості представників громадянського суспільства.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

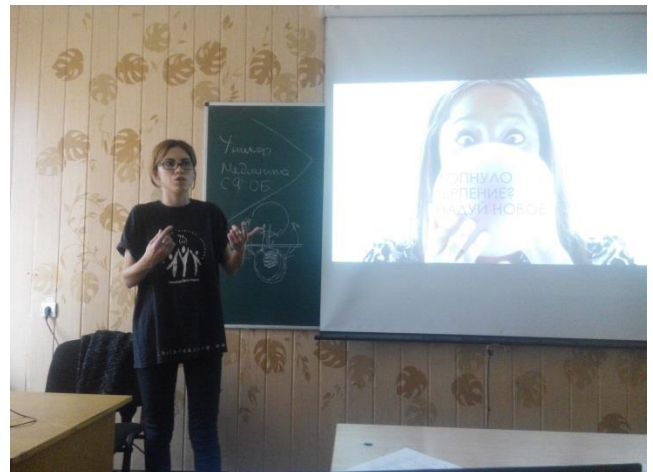
- Координацію заходу випускником РПЛ.

Отже, було організовано конкурс та наприкінці листопада відбулися такі локальні заходи від випускників РПЛ:

26-27 листопада у м. Івано-Франківськ відбувся тренінг «Кампанії на захист суспільних інтересів – ефективні інструменти для правозахисників». Даний тренінг мав на меті не тільки надати основи знань про права людини та адвокацію, але і допомогти скоординувати зусилля та розбудувати партнерство на локальному рівні між різними організаціями та ініціативам.

У результаті освітнього заходу активні внутрішньо переміщені особи та їх новостворені об'єднання отримали нові знання та навички щодо захисту прав людини та руйнування стереотипів та розбудови багатонаціонального інтеркультурного міста. Фактично, заходом дано поштовх реінтеграції ВПО та налагодження добросусідських відносин з місцевим населенням. Учасниками тренінгу стали представники низки організацій та ініціатив, які створювались внутрішньо переміщеними особами, або з фокусом на допомозі саме цій категорії українських громадян.

27-28 листопада в Херсоні пройшов навчальний захід «Вступ до прав людини». У заході прийняли участь школярі, студенти та молодіжні активісти. Під час дводенної школи «Вступ до прав людини» учасники познайомилися з основними положеннями філософії прав людини, а саме: підходи до розуміння відносин влади та громади (ті положення, якими необхідно користуватись для розуміння принципів соіснування суспільства та влади), що регулюють права людини; механізми захисту своїх прав тощо.

Після презентації та обговорення основних положень, більшість учасників виявили бажання побачити та зрозуміти на практиці, як працюють правозахисні організації, та до кого саме в Херсоні можна звертатись за юридичною допомогою.

Діяльність мережі інформаційно-правових центрів

24 листопада у м. Києві відбулась звітна конференція за підсумками більш ніж річної роботи інформаційно-правових центрів УГСПЛ у сімох обласних і районних центрах України. Окрім презентації, учасники конференції обговорили участь громадянського суспільства у підготовці Національної стратегії з прав людини та співпрацю правозахисників із закладами Міністерства

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

освіти і науки України, що орієнтовані на просвіту у сфері прав людини та спільну розробку освітніх програм для шкіл і університетів.

Результати програми РПЛ у дії

Ще 28 липня 2015 року учасниками XI Всеукраїнській школі з прав людини для молодих активістів було проведено мирну акцію протесту проти порушень прав пацієнтів Левоньківської психіатричної лікарні.

На момент проведення акції прокуратура Чернігівської області відповіла активістам, що «підстав для внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань не встановлено, оскільки заява не містить обставин, що можуть свідчити про вчинене кримінальне правопорушення». Але вже наприкінці жовтня районна прокуратура розпочала кримінальне провадження проти посадовців лікарні.

«Приводом для реєстрації провадження стали встановлені порушення порядку надання психіатричної допомоги, санітарно-епідеміологічного та лікувально-охоронного

режимів перебування хворих, в тому числі незабезпечення їх мінімальним рівнем засобів гігієни, ненадання своєчасної та кваліфікованої медичної допомоги, порушення прав людини при залученні до праці», – йдеться у [повідомленні](#) прес-служби прокуратури.

Безперечно, Школа долучилася до вирішення цієї проблеми: ми вважаємо, що публічний розголос, поштовхом до якого стала акція протесту учасників Школи, вдало доповнили дії моніторів Національного превентивного механізму, які виявили та обґрунтували порушення прав людини в Левоньках, та Секретаріату Уповноваженого ВР України з прав людини, який зробив відповідне подання до прокуратури.

Такий розвиток подій є черговим свідченням, що освіта з прав людини, власна позиція та бажання захищати не тільки власні права, але і права інших дозволила зрушити ситуацію з місця.

Нагадаємо, що Школу було проведено за підтримки Програми USAID «Права людини в дії».

Формальна освіта у сфері прав людини

Ініціативи випускників Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини»

10-11 листопада в рамках Мандрівного фестивалю Docudays UA випускниця Програми «Розуміємо права людини» Ніна Хома ініціювала проведення трьох семінарів у Львові:

- На семінарі для заступників директорів шкіл міста основною, окрім ознайомлення з сучасною концепцією прав людини, була тема «Недискримінація як принцип правового

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

виховання». Педагоги продемонстрували високий рівень мотивації до подальшої роботи з темою прав людини та розуміння важливості теми.

- Під час семінару для бібліотекарів Львівської області «Толерантність як виклик та потреба сучасності» мова йшла про організацію для читачів освітніх заходів, що базуються на правозахисних підходах до толерантності та поваги до прав людини. В ході семінару учасники мали можливість опрацювати кілька технологій використання відео та документального кіно в таких заходах.
- Семінар для керівників кіноклубів та регіональних партнерів Docudays UA «Недискримінація як принцип правового виховання» був присвячений роботі з поняттям дискримінації та умінню модерувати дискусії після кінопоказів з цієї теми. Під час семінару його учасники опанували базові технології використання кіно у навчанні прав людини.

Головні події в сфері прав людини:

Ухвалення законопроекту № 2166 та його подальше ветоування

3 листопада 2015 року Верховною Радою України було ухвалено [законопроект № 2166](#) про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Вказаний законопроект містить низку позитивних змін, зокрема довідка, що підтверджує статус ВПО, стає безстроковою, а також гарантії прав ВПО розповсюджуватимуться й на осіб, що проживали на окупованих територіях фактично, без реєстрації.

Однак **26 листопада** Президент України Петро Порошенко не підписав цей закон і відправив його на доопрацювання. Підставою для ветоування документа стало те, що вказаний закон не передбачає наявності уповноваженого органу, який повинен виявляти факти відсутності ВПО за місцем проживання.

На думку УГСПЛ цей, в цілому досить рідкісний прецедент, свідчить про слабку увагу Адміністрації Президента України (АПУ) до настільки важливих законодавчих ініціатив, оскільки до повторного голосування в Парламенті цей законопроект знаходився на стадії доопрацювання у Комітеті ВРУ з прав людини більше півроку, і за цей час було багато можливостей подати пропозиції АПУ і вирішити питання в робочому порядку.

Закон про Національну Поліцію набув чинності

7 листопада набув чинності Закон «Про Національну поліцію». У той же час Закон «Про міліцію» визнано таким, що втратив чинність. Парламент прийняв цей закон 2 липня, а 4 серпня його підписав Президент України. Згідно із законом, керівник поліції призначається на посаду і звільняється з посади Кабінетом міністрів України за поданням прем'єр-міністра

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

відповідно до пропозицій міністра внутрішніх справ. Перший заступник та заступники керівника поліції призначаються на посади та звільняються з посад міністром внутрішніх справ за поданням керівника поліції.

Територіальні органи поліції утворює, скасовує і реорганізує Кабінет міністрів за поданням міністра внутрішніх справ на підставі пропозицій керівника поліції. Орган місцевого самоврядування може проголосувати за недовіру начальнику управління поліції на своєму районному або обласному рівні, що збільшує зону контролю над законністю та ефективністю дій поліції.

Громадяни, які хочуть поступити на службу в поліцію, вибираються на конкурсах, у тому числі за згодою проходять процедуру опитування на так званому поліграфі, і на конкурсній основі призначаються на посади молодшого та середнього начальницького складу.

У складі Головних управлінь поліції в областях і у місті Києві за першу добу повноцінно функціонували понад **700 відділів і відділень поліції**. З початку доби вже було зареєстровано близько **3,3 тисячі звернень громадян**.

По всій країні розпочато масштабний процес переатестації міліціонерів.

Парламент України прийняв у першому читанні пакет т.з. «безвізових» законів

Президент України Петро Порошенко 1 листопада заявив, що Верховна Рада повинна до 9 листопада прийняти 9 з 13 законів для запровадження безвізового режиму між Україною та ЄС. На засіданні 5 листопада парламент ухвалив лише два закони з «безвізового пакету», після чого Президент заявив про намір провести ще одну зустріч з депутатами, щоб переконати їх проголосувати за законопроекти.

Таким чином, 10 листопада Верховна Рада прийняла в цілому п'ять законів, необхідних для виконання плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України.

На засіданні парламенту були прийняті в цілому законопроекти у сфері антикорупційної діяльності – № 2540а, № 2541а, № 2542а, законопроект № 3040 про Національне агентство України з питань виявлення розшуку та управління активами, отриманими від корупційних та інших злочинів, а також законопроект про зовнішню трудову міграцію № 2330а. Більш за все складнощів було з проектом закону № 3442 з поправками до Трудового кодексу про недопущення дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації при прийомі на роботу. Цей Закон Верховна Рада не могла ухвалити з багатьох спроб протягом трьох днів, і прийняла тільки під тиском громадськості. У підсумку Верховна Рада прийняла всі закони з «безвізового пакету».

Реорганізація системи оцінки роботи працівників правоохоронних органів

13 листопада 2015 року глава Міністерства внутрішніх справ України підписав наказ, яким було реорганізовано систему оцінки роботи працівників правоохоронних органів. Цим наказом було скасовано низку показників оцінки діяльності правоохоронців, наприклад, кількість розкритих злочинів. МВС було заявлено, що відтепер оцінка ефективності діяльності співробітників Національної поліції буде здійснюватися за чотирма напрямками: (1) результати зовнішнього опитування; (2) оцінка бізнес-середовищем ефективності поліцейської діяльності;

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

(3) результати внутрішнього опитування; (4) результати виконання пріоритетних завдань. Це є важливим рішенням, яке, сподіватимемося, приведе до позитивних зрушень.

Правозахисники оприлюднили Позиційний документ щодо проведення конституційної реформи у частині реформування правосуддя

Після розгляду проектів змін до Конституції з питань правосуддя, які були підготовлені робочою групою Конституційної комісії та Реанімаційним пакетом реформ (РПР), правоохоронні організації-учасники платформи «Правоохоронний порядок денний» дійшли згоди, що ці проекти, в цілому, одні з найкращих серед пропонуванних за останні роки варіантів судової реформи.

Водночас, проблема напрацьованих змін – у їх невизначеності та обмеженості, що не дає чіткої картини судової реформи. Із внесеного до парламенту проекту закону чітко не зрозуміло, який має бути судової реформи, система дисциплінарної відповідальності суддів, система суддівського самоврядування та багато інших питань, що віднесені до рівня регулювання законом. Враховуючи існуючу в країні традицію легко змінювати закони, гарантії незалежності суддів потребують визначення саме на рівні Конституції. Це дозволить уникнути швидкої зміни даних положень відповідно до політичних потреб та буде виступати механізмом захисту від недемократичних тимчасових урядів.

Серед вагомих позитивів конституційних змін у частині правосуддя можна відзначити:

- призначення суддів безстроково;
- позбавлення президента повноважень утворювати та ліквідувати суди;
- позбавлення парламенту повноважень щодо призначення та звільнення суддів, надання згоди на позбавлення імунітету;
- скасування відповідальності за порушення присяги;
- зміни формування Вищої ради правосуддя та віднесення до його компетенції ключових повноважень щодо суддівського корпусу;
- скасування можливості вираження недовіри Генеральному прокурору.

Але певні положення цих проектів, на думку УГСПЛ, потребують змін та доповнень. *Детальніше про це можна прочитати за [посиланням](#).*

Обрання антикорупційного прокурора

Генпрокурор України Віктор Шокін розглянув рекомендації конкурсної комісії з відбору кандидатів на зайняття адміністративних посад у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі щодо призначення на посаду заступника генпрокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури кандидатів Максима Грищука та Назара Холодницького. Прокурор прокуратури Львова, «кіборг» з Донецького аеропорту Максим Грищук став найбільш рейтинговим кандидатом на посаду антикорупційного прокурора.

Проте, 30 листопада пан Шокін призначив керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури **Назара Холодницького**.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Спроба лобювання монополії адвокатури на рівні поправки до Конституції України

Проект робочої групи Конституційної комісії визначає, що представником в усіх судах може виступати лише адвокат, причому адвокат має виступати в усіх категоріях справ і навіть для представництва органів державної влади. Відповідно до перехідних положень імплементація цієї вимоги відсунута в часі. РПР додатково обмежив цю вимогу лише кримінальним провадженням (що є на сьогодні) та касаційним провадженням. Запропоновані положення де-факто встановлюють монополію адвокатури, що є невинуватим.

Адвокатура на сьогодні насправді не відіграє важливої ролі у гарантуванні надання якісних правових послуг, тому надання таких повноважень не має під собою правових аргументів, а є радше елементом обмеження права на вибір захисника.

На думку УГСПЛ, потрібно відмовитися від запровадження положень, що звужують право на правову допомогу у порівнянні з положеннями чинної Конституції. При цьому норми щодо права на представництво в суді виключно адвокатами повинні визначатися на законодавчому, а не конституційному рівні. Також важливо виключити положення, що обмежують діяльність створеної в Україні системи безоплатної правової допомоги та ставлять її поза правовими рамками.

Стали відомі кандидати на отримання Антипремії «Будяк року-2015»

Антипремія, яка є некомерційним проектом, вже 8 років вручається найбільшим порушникам прав людини в Україні. Її мета – привернути увагу громадськості до брутальних порушень прав людини, що відбулися в державі протягом року та стимулювати суспільну дискусію щодо небезпечних для прав людини тенденцій у вітчизняній правовій системі.

Цього року номінантами на отримання Антипремії стали: Прокуратура Миколаївської області, народний депутат Костянтин Володимирович Матейченко, Прем'єр-міністр України Арсеній Петрович Яценюк, Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, полковник Віктор Петрович Бугира, Генеральний прокурор України Віктор Миколайович Шокін, Президент України Петро Олексійович Порошенко та Голова Верховної Ради України Володимир Борисович Гройсман, Центральна виборча комісія України, Генеральний директор «1+1 медіа» Олександр Ткаченко, суддя Солом'янського районного суду м. Києва Олександр Вікторович Бобровник, Національний банк України.

Детальніше про номінантів можна прочитати за [посиланням](#).

Прізвища переможців стануть відомі 10 грудня, в Міжнародний день прав людини.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Цій дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданої через [Агентство США з міжнародного розвитку \(USAID\)](#). Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 50 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів.

Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <http://ukraine.usaid.gov> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Редактор дайджесту: Марина Говорухіна, PR-менеджер УГСПЛ

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Аркадій Бущенко, керівник проекту (arkadiy.bushchenko@gmail.com)

Українська Гельсінська спілка з прав людини
вул. Фролівська 3/34, Київ, Україна
тел.: 044 485 17 92, факс: 044 425 99 24
сайт: <http://helsinki.org.ua/>